

Список використаних джерел

1. Бруннер Е.Ю. Применение технологии mind map в учебном процессе / Е.Ю. Бруннер // Развитие международного сотрудничества в галузі освіти у контексті Болонського процесу : матеріали міжнародної наук.-практ. конф. – Ялта: РВВ КГУ, 2008. – Вип.19. – Ч.1. – С. 50-53.
2. Гордєєва А.Й. Інтелектуальні карти як засіб формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх філологів / А.Й. Гордєєва // Іноземні мови. – 2012. – № 4. – С. 51-58.
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. лінгв. ун-тів і фак. ін. мов вищ. навч. закладів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін./ під загальн. ред. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
4. Смоліна С.В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції / С.В. Смоліна // Іноземні мови. – 2010. – № 4. – С. 16-23.
5. Buzan T. The Mind Map Book / T. Buzan // London: BBC World Wide Ltd., 1993. – 148 p.

Корнєєва О.М.

викладач,

*Донецький національний медичний університет
імені Максима Горького*

РОЛЬ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ В УТВОРЕННІ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Науково-технічний прогрес став поштовхом для утворення великої кількості нових понять в усіх галузях знань, що зумовило актуальність проблеми появи термінологічної лексики взагалі, і інтернаціональної зокрема. Головною метою дослідження термінологічних систем завжди виступає виявлення особливостей, які характерні для лексики, що аналізується. Терміни, терміноелементи і термінологія, як цілий лексичний пласт, стали предметом вивчення багатьох вітчизняних і закордонних дослідників, серед яких О. Ахманова, О. Даниленко, В. Лейчик, В. Канделаки, Д. Лотте і т.д.

Виділяють три основні розділи медичної термінології:

I. Анатомічна термінологія, яка обов'язково вивчається майбутніми медиками латинською мовою. Ця лексика входить одразу до курсів анатомії та латини. Тобто, з точки зору латинської мови лексема розглядається у зв'язку з мовою та мовними явищами (частина мови, закінчення, наголос тощо), а з позиції анатомії – головним є уявлення про предмет, названий терміном (місцезнаходження органа, його функції в організмі). Таким чином ми можемо зробити висновок, що курс латинської мови спрямований на вивчення форми терміна, а заняття з анатомії – на засвоєння його змісту.

Необхідно зазначити, що латинська лексика і її елементи зазвичай використовуються в нормальній анатомічній термінології, а грецька – в патологічній.

II. Клінічна термінологія – використовується в клінічній практиці. Зазвичай, такі терміни утворюються шляхом складання словотворчих елементів. Саме тому, важливу роль в оволодінні клінічною термінологією відіграє вивчення греко-латинських терміноелементів. Знання системи терміноелементів дає змогу розуміти значення базових клінічних термінів. Наприклад, якщо студент знає такі терміноелементи як: – *ectomia* (видалення), – *scopia* (обстеження), *mast* – (молочна залоза), *cyst* – (сечовий міхур), йому буде легко зрозуміти наступні терміни: *mastoscopia*, *mastectomy*, *cystoscopy*, *cystectomy*.

На сьогодні лінгвісти нараховують більше 1500 клінічних терміноелементів, з різним ступенем частотності. При цьому кількість найактивніших – біля 600, а з 150 найбільш вживаних терміноелементів складається основна частина медичного словника.

У клінічній термінології домінують грецькі елементи.

III. Фармацевтична термінологія активно використовує латинські, грецькі слова та їх частини, які в більшості є загальноприйнятими, що дозволяє по тривіальній назві препарату визначити його хімічний склад, принципи дії, тощо. Так, наприклад, частотний відрізок *benz*– у назві лікарського засобу («*Benzonaphtholum*», «*Benzotephum*») вказує на те, що медикамент належить до групи барбітуратів, похідних від барбітурової кислоти, і використовується як снодійний, заспокійливий, противосудомний, анестезуючий засіб.

Медична термінологія базується на греко-латинських запозиченнях. Нові ж терміни зазвичай утворюються штучно, шляхом складання класичних елементів. За статистикою, в європейських мовах близько 95% термінів мають «римські» корні. Так, анатомічна і гістологічна номенклатури повністю ґрунтуються на алфавіті, правилах фонетики і граматики класичної мови. Саме тому майбутні лікарі обов'язково вивчають курс «Латинська мова і основи медичної термінології».

Завдяки загальноєвропейській греко-латинській базі медичної термінології більшість термінів, пов'язаних з медициною, міжнародні. Також є спеціальні сталі вирази, які в медичній практиці по всьому світу використовуються виключно латиною, наприклад: *cito*, *per se*, *ad usum internum (externum)*, *in vivo*, *per os*, *per rectum*, *sub linguam* та інші.

Медична термінологічна база має високу ступінь мотивованості та семантичної однозначності, завдяки свідомому використанню латино-грецьких частотних відрізків для створення нових термінів.

Крім складання основ і терміноелементів в утворенні нових медичних термінів активно використовуються префіксальний і суфіксальний способи.

Досить повно в термінології зберігається підсистема префіксації, яка повністю запозичена з латинської мови, при цьому незмінним залишається її ядро, а периферія видозмінюється для забезпечення однозначності, уніфікації і системності, характерних для термінології. Але префіксальні моделі, які використовуються в термінології, мають більш чисельні і різноманітні, у порівнянні з літературними. Це пояснюється збільшенням гетерогенності системи препозитивних елементів, до яких входять префікси, різні за походженням (латинські та грецькі) та статусом в системі словотвору (чисті

префікси та префіксоїди). Інша причина, поширення гетерохронності, яка пов'язана з різною хронологією латинських та грецьких прошарків префіксальної підсистеми, і включення до неї нових префіксів.

Латинські суфікси використовуються в термінології з метою класифікації, і дозволяють виділити наступні ономазіологічні категорії: анатомічні і гістологічні утворення (*-ol/ul/cul* – суфікси, які надають терміну зменшувального значення, напр.: *trabecula, vesicula*); природні або патологічні явища і стани в організмі (*-itis* – запалення, напр.: *gastritis; -osis* – патологічний процес незапального характеру або хворобливий стан у наслідок нестачі або надміру певних елементів, напр.: *hyperadenosis*, і т.д.); методи лікування (*tio/sio* – суфікс, який вказує на хірургічне втручання, напр.: *amputatio, extirpatio*) та обстеження (*-io* – назва процесу або дії, напр.: *punctio, palpatio*); медичне обладнання та інструменти (*-or* – предмет, що виконує дію, напр.: *extractor*); конкретні одиниці (біологічні та ботанічні, фармацевтичної хімії та біохімії; мікробіології).

Для словоскладання в медичній термінології характерні наступні особливості:

- Змішання грецьких та латинських елементів в одній лексемі (*neocortex* (грец. *neos* – «новий» + лат. *cortex* – «кора») – нова кора; *myoseptum* (грец. *mys, myos* – «м'яз» + лат. *septum* – «перетинка») – м'язова перетинка);

- Дублювання синонімічних або аналогічних термінів елементами/словами грецького та латинського походження (*sublingualis, hypoglossus* – під'язиковий);

- Багатокомпонентність термінів (*septomarginalis, pterygopharyngeus, thyroidectomia*);

- Постійна конкуренція латинських і грецьких синонімів.

В медичній термінології моделі латинських композитів підпадають під вплив грецької мови, зазнаючи при цьому суттєвих змін. Так, між двома основами в складних словах з'являється, характерний для грецького словотвору, *-o-*, замість латинського поєднувального голосного *-i-*. І якщо в давніх латинських термінах ще традиційно пишеться *-i-* (*viv-i-ficatio*), основи в усіх новоутворених композитах поєднуються за допомогою *-o-* (*neur-o-cranium, cary-o-lysis, etc*).

Список використаних джерел:

1. Бахрушина Л. А. Латинско-русский и русско-латинский словарь наиболее употребительных анатомических терминов: учебное пособие / Л. А. Бахрушина. – М.: ГЕОТАР Медиа, 2007. – 280 с.

2. Закалюжний М. М., Паласюк Г. Б. Латинська мова і основи медичної термінології / М. М. Закалюжний, Г. Б. Паласюк. – Тернопіль : «Укрмедкнига», 2004. – 224 с.